

Kronika Związkowa PZKO

Polski Związek Kulturalno-Oświatowy

R O K : 1 9 5 0

Sytuacja polityczno-społeczna

Rok 1950 jest drugim rokiem realizowania w naszej republice pięcioletniego planu gospodarczego. Wzmaga się w nim ruch racjonalizatorski, wielu robotników zyskuje zaszczytne tytuły w ramach akcji przodownictwa pracy. Dla przykładu przytoczyć można, że w hucie im. Gustawa Klimenta w Bogumińsku podano w roku 1949 ogółem 415 wniosków racjonalizatorskich w celu ulepszenia metody produkcji, powstało tam również 138 zespołów przodowniczych /czołówek/ oraz tytuł przodownika pracy uzyskało 653 osób a najlepsi uzyskali nawet tytuł "przodownika pracy socjalistycznej". /1/

Wzmógł się również ruch dobrowolnej pracy w czynie społecznym, ruch podpisywania zobowiązań w przekraczaniu ustalonych norm roboczych, większej wydajności pracy itd. Np. młodzież huty trzynieckiej odpracowała w r. 1949 ogółem 20.931 godzin nadliczbowych, co stanowiło 480 % realizacji jej zobowiązań. /1/ Jeśli chodzi o nasze kopalnie to np. w kopalni "Prezydent Beneš" w Karwinie było w ubiegłym roku 10 czołówek i 260 przodowników pracy. Ten wielki rozmach ruchów robotniczych odbił się dodatnio na realizacji planów gospodarczych i wydobywaniu węgla, jeżeli chodzi o nasze kopalnie. Plan na rok 1949 czyli pierwszy rok pięcioletki, wykonały nasze kopalnie ostrawsko-karwińskiego zagłębia w 100,8 % /Kładno 94,8 %; Pilzno 100,1 %; Trutnov 99,2 %; Rosice 100,0 %; Sokolov 103,1 %; Płd. Morawy 104,3 %; Słowacja 76,1 %/. /2/

Podstawowym problemem gospodarczym roku 1950 w naszym zakresie było rozpoczęcie wielkiego planu rozbudowy Kraju Ostrawskiego, który miał stać się "stalowym sercem Republiki". Rozpoczęto na wielką skalę inwestycje budowlane zwłaszcza w dziedzinie górnictwa, hutnictwa a także rozbudowy wielkich osiedli mieszkaniowych dla ludzi pracy. /3/

Pomyślna realizacja planów gospodarczych umożliwiła rządowi poczynienie dalszych kroków w podnoszeniu poziomu życiowego ludności. Z nowym rokiem nastąpiła pierwsza ogólna obniżka cen towarów tekstylnych. Dalsza obniżka nastąpiła z dniem 5 lipca 1950 a dotyczyła obniżki cen wolnorynkowych mięsa, wędlin, masła, oleju jadalnego, mleka, cukru, dżemów i produktów mącznych. Rozszerzono zarazem sprzedaż wolnorynkową produktów mięsnych i wędlin. W jadalniach wprowadzono sprzedaż jedzenia bez odcinków kart żywnościowych, naturalnie po podniesionych cenach. Poza tym obniżono ceny wielu dalszych towarów różnego gatunku, mydła, obuwia skózanego /10-30 %/ itd. /4/

I jeszcze trzecia obniżka cen od 1 listopada 1950 przyniosła nowe ceny dla wielu towarów wolnorynkowych.

Dla porównania podajmy:

Rodzaj towaru	cena Kčs	
	dawna	obniżona
1 kg smalcu	280	220
1 kg fasoli	15	10
1 kg drobiu /kury/ . .	180	120
1 kg miodu	280	200
1 kg rodzynek	500	400
1 kg indyka	200	124

Nowe ustawy

Od 1 stycznia 1950 zaczęło obowiązywać na terenie naszej republiki nowe prawo rodzinne. Zniesiono tzw. "zapowiedzi" o zamierzonym związku małżeńskim a zamiast tego wprowadzono pisemne deklaracje narzeczonych, że nie są im znane okoliczności wykluczające małżeństwo. Zniesiono różnicę między separacją /rozłąką/ a rozwodem. W stosunku do dzieci oboje rodziców mają te same prawa i obowiązki /zniesiono tzw. władzę ojcowską/. Między małżonkami nie ma różnic w prawach i obowiązkach według zasady równości płci. Majątek nabyty przez którekolwiek małżonka staje się wspólnym majątkiem obojga małżonków.

Od 1 stycznia 1950 ważny jest jedynie ślub cywilny, obywatelski, przed przedstawicielem Miejscowej Rady Narodowej. Jest jedynie uznawany przez ustawę. Ślub kościelny może być zawarty jedynie po zawarciu ślubu cywilnego.

Od 1 stycznia 1950 przejęły również Miejscowe Rady Narodowe prowadzenie wszelkiego rodzaju ksiąg ewidencji ludności a więc metryki urodzeń, ślubów i zgonów i jedynie one miały odtąd prawo wypisywać odpowiednie zaświadczenia metrykalne. W tym też celu dotychczasowe urzędy metrykalne kościelne zostały oddane MRN. /6/

W lutym uchwalił rząd projekt ustawy o utworzeniu w republice Państwowego Banku Narodowego, Banku, Przemysłowego, słowackiego Tatrabanku oraz Pocztovej Kasy Oszczędności. W przyszłości miały istnieć tylko: Bank Inwestycyjny dla udzielania długoterwałych kredytów inwestycyjnych oraz ludowe Kasy Oszczędności. Potrzeba ujednolicenia instytucji bankowych wynikała z konieczności gospodarowania na podstawie bezpośredniego jednolitego planu finansowego. /7/

W środę dnia 25 października uchwaliło Zgromadzenie Narodowe wnioski nowego kodeksu cywilnego i nowej procedury cywilnej. Obie ustawy zostały uchwalone przez plenum Zgromadzenia Narodowego jednomyślnie. /7/

Zmiany na stanowisku rządowym

W kwietniu prezydent Klement Gottwald na wniosek premiera Antoniego Zápotockiego zwolnił ministra generała Ludwika Swobodę na jego własną prośbę z kierownictwa Ministerstwa Obrony Narodowej i zamianował go wicepremierem. Powierzył mu równocześnie stanowisko kierownika Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Sportu. W związku z tym prezydent państwa zwolnił ministra informacji i oświaty Václava Kopeckého z funkcji kierownika Państwowego Urzędu Wych. Fiz. i Sportu

i powierzył mu inne stanowisko. /8/

Procesy w obronie republiki

We czwartek 8 czerwca 1950 zakończył się w Pradze proces z bandą szpiegów imperialistycznych, która pracowała w ścisłym kontakcie ze zdrajcami narodu /Zemklem, Ripką, Letrichem/, którzy zbiegli za granicę w lutym 1948 r., kiedy zdemaskowane zostało ich prawdziwe oblicze. Również uhliłowska polityka jątżenia stosunków czesko-polskich na naszym terenie i w ogóle antypolska polityka na Śląsku Cieszyńskim służyła bezpośrednio tym samym podżegaczom do nowej zawieruchy wojennej, w którą owi zdrajcy wierzyli. Bo też jedynie ona mogła spowodować zmianę ustroju politycznego. Sąd wydał 4 wyroki śmierci, 4 wyroki dożywotniego więzienia i 5 wyroków kary więzienia od 28 do 15 lat.

Podobny proces odbył się również w Ostrawie a wyrok został ogłoszony dnia 27 lipca 1950. Sędzona była druga część bandy terrorystycznej związanej z praską centralą terrorystyczną, na czele której stała dr Mil. Horáčková /skazana w Pradze na karę śmierci/. I tu sąd wydał surowe wyroki: jeden na dożycie, trzy na 20 lat, 2 na 22 lat, 1 na 25 lat itd. /9/

Zjazd Połączeniowy Kobiet Czeskosłowackich

W piątek, dnia 31 marca 1950 rozpoczął się w Pradze zjazd połączeniowy Rady Kobiet i "Živeny" - Związku Kobiet Słowackich pod hasłem "Buduj Ojczyznę - wzmocnisz pokój". Zjazd odbywał się w sali "Lucerny" a zebrały się tam delegatki ze wszystkich krajów republiki w celu założenia podwalin pod jednolitą, ogólnopanstwową organizację kobiecą, Czeskosłowacki Związek Kobiet /Československý svaz žen/, który ma wychowywać wszystkie kobiety na uświadomione bojownice o pokój i budowniczkę socjalizmu. /10/

I Zjazd ČSM

Dnia 7 do 11 czerwca 1950 odbył się w Pradze pierwszy Zjazd Czeskosłowackiego Związku Młodzieży /Československý svaz mládeže/. Zjazd ten wskazał naszej młodzieży drogę do nowych sukcesów i był wielką siłą mobilizującą do uczestnictwa młodzieży w dziele budownictwa socjalizmu. Ostatni /sobotni/ dzień zjazdu przekształcił się w manifestację błędnego hołdu i wdzięczności dla Związku Radzieckiego, dla KPC, dla budowniczych ludowo-demokratycznej ojczyzny i dla prezydenta Klementa Gottwalda. /11/

Konferencja Jednolitych Spółdzielni Rolniczych

W dniach 28 i 29 stycznia 1950 odbyła się w Domu Słowiańskim w Pradze konferencja ponad 200 delegatów Jednolitych Spółdzielni Rolniczych /JZD/ ze wszystkich krajów naszego państwa. Sala obrad była z tej okazji ozdobiona wykresami i diagramami, obrazującymi dotychczasowe /roczne/ osiągnięcia poszczególnych spółdzielni, fotografiami z pracy i życia członków JSR. /12/

Ruch w obronie pokoju

Sesja obrońców pokoju w Sztokholmie

W środę, dnia 15 marca 1950 odbyło się w gmachu Domu Ludowego w Sztokholmie /Szwecja/ uroczyste otwarcie sesji Komitetu Obrońców Pokoju. Przemówienie powitalne wygłosił w imieniu Szwedzkiego Komitetu Obrońców Pokoju jego członek, pisarka szwedzka Marika Stiernstedt, po czym przemawiał przewodniczący Komitetu prof. Fryderyk Joliot-Curie. Z naszego państwa brała w nim udział tow. Hodinová-Spurná. Obrady Stałego Komitetu wywołały w całym świecie głośny odźwięk, zwłaszcza zaś uchwalony apel, żądający bezwarunkowego zakazu broni atomowej wzywający całą ludność do podpisywania się pod jego tekstem, ogarnął cały świat. Apel Sztokholmski uchwalono 19 marca 1950. Miliony ludzi ze wszystkich niemal krajów złożyły swój podpis pod tym "Apelem Sztokholmskim". Akcja zbierania podpisów odbyła się również na naszym terenie. /13/

W powiecie czeskosieczyńskim podpisało niemal 100 000 obywateli, razem 82.929 obywateli /z tego w szkołach 8.952, w hucie trzynieckiej 8.300, w innych zakładach pracy 5.655 osób/. W powiecie karwińskim zebrano 101.531 podpisów /z tego w szkołach 14.033, w zakładach pracy 28.726/.

Manifestacja pokojowa w Ostrawie

W piątek, dnia 18 sierpnia 1950 wieczorem odbyła się na Stadionie Zimowym w Ostrawie wielka manifestacja pokojowa. Przemawiał na niej pisarz radziecki Ilia Erenburg członek Światowego Komitetu Obrońców Pokoju oraz sekretarz tegoż Luis Seillant.

Krajowa Konferencja Obrońców Pokoju

Ponad 17 tysięcy delegatów zebrało się w niedzielę, dnia 15 października 1950 na 14 Krajowych Konferencjach Obrońców Pokoju, by wybrać przedstawicieli na II Światowy Kongres Obrońców Pokoju a zarazem na I Czeskosłowacki Zjazd Obrońców Pokoju.

Na przedstawicieli wybrano czołowych przodowników naszych zakładów pracy, członków wzorowych Jednolitych Spółdzielni Rolniczych, postępowych pisarzy, artystów i najbardziej zasłużonych pracowników naszego państwa. /15/

II Światowy Kongres Obrońców Pokoju

Drugi Światowy Kongres Obrońców Pokoju zwołany został do miejscowości Sheffield w Wielkiej Brytanii. Niestety, już w tym czasie, gdy większość delegatów była w drodze do Wielkiej Brytanii, władze brytyjskie zakazały wstęp na terytorium Wielkiej Brytanii bardzo wielu delegatom. Z tego powodu został przełożony do stolicy Polski, Warszawy.

W olbrzymiej hali Domu Słowa Polskiego w Warszawie w dniu 16 listopada 1950 o 10 godz. syreny hut, fabryk kopalni i innych zakładów pracy oznajmiły uroczyste otwarcie Zjazdu i witały bojowników o pokój z całego świata. Gdy miejsca w prezydium Zjazdu zajmowali członkowie Stałego Komitetu Światowego Kongresu Obrońców Pokoju z przewodniczącym prof. Joliot-Curie na czele zgromadzeni witali ich długotrwałą owacją - stojąc - po czym orkiestra symfoniczna

Polskiego Radia pod dyrektcją Grzegorza Fitelgerga odegrała Poloneza A-dur Chopina.

Przewodniczący Stałego Komitetu prof. Joliot-Curie ogłosił II Światowy Zjazd Obrońców Pokoju za otwarty, co wywołało znowu nową burzę oklasków. Następnie prof. Joliot-Curie skierował serdeczne podziękowania za zorganizowanie Kongresu w tak krótkim czasie pod adresem rządu polskiego, miasta Warszawy i Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju oraz podziękowania pod adresem Czechosłowacji za jej ofiarną pomoc, która w znacznej mierze ułatwiła delegatom przybycie na Kongres a tak samo pod adresem brytyjskich obrońców pokoju, którzy uczynili wszystko, co tylko było w ich mocy, aby zorganizować Kongres w Sheffield wbrew stanowisku rządu brytyjskiego.

Dnia 22 listopada II kongres zakończył swe obrady uchwaleniem "Manifestu do narodów świata" oraz powołaniem do życia stałego przedstawicielstwa pod nazwą Światowa Rada Pokoju", do której weszli przedstawiciele 80 krajów. Za Czechosłowację weszła tam Anežka Hodiňová-Spurná, wiceprezes Zgromadzenia Narodowego i Jan Mukarovský - rektor uniwersytetu w Pradze, dr Aleksiej Horá, profesor i V. Bouček, przodownik fabryki Skoda.

W środę, dnia 20 grudnia 1950 na zebraniu plenarnym Zgromadzenie Narodowe w Pradze zatwierdziło ustawę o obronie pokoju, spełniając w ten sposób zadanie odezwy II Kongresu Światowego Obrońców Pokoju w Warszawie. /16/

Korea

Ruch w obronie pokoju nie był ruchem niepotrzebnym. Naprawdę istniało zagrożenie wojenne ze strony państw kapitalistycznych. Dowodem tego była napaść wojsk amerykańskich na Demokratyczną Republikę Koreańską, gdzie wybuchła w ten sposób nowa lokalna wojna. Naród koreański bronił się dzielnie, choć armia amerykańska zastosowała w tej wojnie nowe środki bojowe chemiczne /np. napalm/ a nawet broń bakteriologiczną, nie wspominając o bandyckich nalotach na spokojne wsie, szkoły, szpitale itd. /17/

I Krajowy Zjazd PZKO w Czechosłowacji

I Krajowy Zjazd Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji był dla naszego społeczeństwa polskiego nie tylko wydarzeniem historycznym, ale naprawdę przełomowym. W tym dniu bowiem została definitywnie zjednoczona dotychczasowa działalność obu powiatowych organizacji, wytwarzając w ten sposób możliwość ideowego zjednoczenia naszego społeczeństwa pod sztandarem polskiej kultury socjalistycznej.

I Krajowy Zjazd PZKO odbył się w niedzielę, dnia 17.3.1950 w odświętnie udekorowanej sali Hotelu "Piaśt". W Zjeździe tym wzięło udział 385 delegatów Kół z obwodu bogumińskiego, błędowskiego, frysztackiego, karwińskiego, orłowskiego, czesko-cieszyńskiego, trzynieckiego, ligockiego, bystrzyckiego i jaślonskiego. Jako delegatów honorowych zaproszono przodowników pracy, członków PZKO, którzy zasiedli wraz z gośćmi w prezydium Zjazdu.

Gośćmi na Zjeździe byli: konsul generalny RP minister inż. Stefan Wengierow, referent szkolny i oświatowy KNV w Ostrawie František Cimner, prezes Towarzystwa Przyjaźni Czesko-Polskiej z Ostrawy dr Král, sekretarz powiatowy KPC tow. Tvardík z Cz. Cieszyna, sekretarz powiatowy KPC powiatu karwińskiego, referent bezpieczeństwa tow. Staněk, dyrektor

spółdzielni Jednota-Jedność ob. Ferdynad Pachol, przedstawiciel CZM-SMP pow. karwińskiego prof. Władysław Palowski i inni.

Po zagajeniu zjazdu "Pieśnią pracy" nastąpiła recytacja wierszy H. Jasiczka i Józefa Krzywonia /"Luty"/ przez Wandę Łyskówną, po czym Zjazd zagaik i prowadził Jan Pribula, prezes dotychczasowego ZP PZKO w powiecie karwińskim ze względu na nieobecność Pawła Trombika, prezesa ZP PZKO pow. czeskocieszyńskiego. W imieniu przewodników pracy pozdrowił zjazd tow. Gaszek z Huty Trzyniec. Wszyscy przewodnicy pracy otrzymali w upominku od ZG PZKO książkę "Adam Mickiewicz" za godne reprezentowanie PZKO. Za Krajową Radę Narodową w Ostrawie przemawiał Fr. Cimmer, który scharakteryzował warunki pracy i nową treść działania PZKO zaś konsul gen. inż. Wengierow mówił o najważniejszych obowiązkach zjednoczonego PZKO.

Referat sprawozdawczy za ubiegły okres pracy podał przewodniczący Zjazdu Jan Pribula. Rozwinęła się potem żywa dyskusja, którą przed przerwą obiadową podsumował Henryk Jasiczek, wiceprezes ZP PZKO w Cz. Cieszylinie.

Po przerwie obiadowej pozdrowił zjazd /w jęz. polskim/ dr Král z Ostrawy a następnie referat ideologiczny wygłosił wiceprezes Henryk Jasiczek, referat organizacyjny kierownik oświatowy Jan Adamus, po czym komisja wyborcza w składzie: dr Buryjan i red. Andrzej Kubisz za ustępujące zarządy i wybrani z plenum zjazdu Sławińska Waleria, Suchanek, Stebel i Josiek przedstawiła wniosek na skład proponowanego Zarządu Głównego PZKO, który po gorącej dyskusji i pewnych poprawkach Zjazd uchwilił.

Większością znaczną głosów wybrano prezesem zjednoczonego PZKO dotychczasowego prezesa powiatu karwińskiego ob. Jana Pribulę.

Na zakończenie Zjazdu wyświetlono obecnym dwie polskie krótkometrażówki na temat "Trasa W-Z" oraz film długometrażowy "Odpowiedź".

Ze Zjazdu wysłano telegramy do prezydenta Kl. Gottwalda, premiera Ant. Zápotockiego, ministra informacji i oświaty Kopeckiego oraz do przewodniczącej Komitetu Obrońców Pokoju posła Hodinowej-Spurnej. /18/

Skład personalny pierwszego Zarządu Głównego PZKO

Prezes: Jan Pribula

- Za obwody:
- 1/ bogumiński: Kocur Alfred, Popiołek Emil
 - 2/ bystrzycki: Heczko Karol, Kluz Jerzy
 - 3/ czeskocieszyński: Trombik Paweł, Adamus Jan,
Jasiczek Henryk
ks. dr Józef Berger,
Kozusznik Leopold
 - 4/ jabłonkowski: dr Hanak, Klímša
 - 5/ karwiński /frysztański/: Hošek Erwin, Stala Rudolf
 - 6/ karwiński II: Kubiena, Molenda Rudolf, Sławińska Waleria
 - 7/ kamer. ligocki: Kaleta Józef, Kubisz Andrzej,
ks. Fryderyk Żyła
 - 8/ orłowski: Jędrzejczyk Emil, Rzyman Karol
 - 9/ suski: Żwak, Sztefek
 - 10/ trzyniecki: Henacz, Krzemień

Komisja Rewizyjna: Stefan Cichy, Paweł Cienciała, Rudolf Paszek

Sąd polibowny: dr Władysław Kajzar, Karol Polak, Jan Krzana, Leon Świder, Józef Suchanek.

Zarząd Główny ukonstytuował się w dniu 14 marca 1950 następująco:

I wiceprezes: Waleria Sławińska
 II " : Henryk Jasiczek
 Sekretarz: Karol Rzyman /równocześnie kierownik biura/
 Zast.sekretarza: Emil Jędrzejczyk
 Skarbnik: Leopold Kozusznik
 Zastępca skarbnika: Rudolf Molenda

Jako kierownika sekcji opieki socjalnej dokooptowano: dr Paweł Rusz. /19/

Stan organizacyjny PZKO

W dniu I Krajowego Zjazdu Związek nasz posiadał następujący stan liczbowy:

Wskaźnik	Cz.Cieszyn	Karwina	Razem
Kół Miejscowych	48	31	79
Członków	5.132	7.411	12.543
z tego kobiet	1.755	2.925	4.680

Według zatrudnienia:

robotników /górn.hutn./	54,6 %	67,8 %
rolników	10,3 %	2,3 %
pracowników spółdzielczych	2,1 %	3,1 %
pracowników umysłowych	9,2 %	11,7 %
rzemieślników	4,8 %	0,8 %
studentów	1,4 %	1,7 %
Emerytów i in. zawodów	15,7 %	10,5 %
Prywat. przedsiębiorców	1,9 %	2,1 %

Organizacja pracy kult. społecznej

W myśl programu ideowego wytyczonego na Zjeździe najważniejszymi problemami w pracy związkowej była walka z pozostałościami ideologii burżuazyjnej, rozpowszechnianie i pogłębianie świadomości socjalistycznej, pielęgnowanie kultury pod względem formy narodowej a pod względem treści socjalistycznej, która miała mobilizować do walki o postęp i przyspieszenie budownictwa socjalizmu.

Do realizacji tych zadań miała się przyczynić również organizacja wewnętrzna aparatu ZG PZKO oraz jego organa pomocnicze. Sekretariat podzielono na następujące działy: 1/ administracyjny /kontakt z Kołami, korespondencja, porady prawna, sprawy personalne, planowanie/, 2/ opieki socjalnej /kolonie letnie dla dzieci, wczasy dla dorosłych/, 3/ wychowawczo-oświatowy w postaci tzw. "Poradni świetlicowej"

/akcje ogólnopanstwowe, szkolenia i kursy, referaty, odczyty, kino objazdowe, biblioteki, świetlice, zespoły śpiewacze, teatralne, taneczne, teatrzyk lalek, propaganda, sztuka i literatura/, 4/ szkolny /pomoc szkołom, gazetki szkolne/, 5/ gospodarczy /przedsiębiorstwa gastronomiczne, księgarnie, budynki/.

Praca kulturalno-oświatowa w terenie rozwijała się na terenie świetlic. Lokali świetlicowych było już w powiecie karwińskim 24, zaś w powiecie czeskocieszyńskim 28. Ogółem więc miały Koła do dyspozycji 52 lokale świetlicowe, w których pracowało 63 zespołów teatralnych, 10 chórów męskich, 10 chórów mieszanych itd.

Kursy

Główny Komitet Świetlicowy przy ZG PZKO czyli wspomniana "Poradnia świetlicowa" urządzał szereg kursów i szkoleń dla aktywistów terenowych w celu zabezpieczenia odpowiedniego poziomu organizacyjnego i artystycznego w pracy zespołów terenowych. Odbyły się w r. 1950 następujące kursy:

- a/ Kurs dla reżyserów zespołów teatralnych /dwutygodniowy/ w sali Czytelni w Jabłonkowie dla 52 uczestników z szeregow PZKO i CZM-SMP. Początek dnia 17 lipca 1950.
- b/ Kurs świetlicowy w schronisku na Kozieńcu dla 50 uczestników z obu dawnych powiatów. Kierowniczką kursu była Helena Morżołówna. Wykładowcami byli kier. Foltyn, Cichy, mgr Kretowa, prof. Konopka, red. Henryk Jasiczek.
- c/ Kurs dla prelegentów również w schronisku na Kozieńcu. Wykładowcami byli: dyr. Kret, mgr Kretowa, red. Jasiczek, Paweł Cieślak, mgr Halama, dyr. Brożek i inni.
- d/ Kurs dla dyrygentów od dnia 30 września 1950, który trwał trzy miesiące, tzn. do końca roku 1950. Zajęcia odbywały się w każdą sobotę od 16,30 do 20 godz. po południu. Kurs zajął przy udziale ponad 60 uczestników w obecności prezesa ZG PZKO Jana Pribuli, który w swym przemówieniu podkreślił znaczenie ruchu śpiewaczego w naszym życiu kulturalnym. /20/

Poza tym starano się zainteresować aktywistów terenowych pracą metodyczną i organizowano dla nich różnego rodzaju nie-internetowe formy szkoleniowe. Do takich należało bezsprzecznie "Studio teatralne" i stała poradnia teatralna w ramach Komitetu Świetlicowego. Dotychczasowe "Zrzeszenie Śpiewacze" przekształciło się w ramach nowej organizacji w "Komisję Śpiewaczo-Muzyczną" przy Poradni Świetlicowej.

Kurs dla dyrygentów terenowych obejmował dwie grupy:

- a/ dla początkujących - 78 godzin lekcyjnych, b/ dla zaawansowanych - 81 godzin lekcyjnych. Grupa pierwsza miała 63 uczestników, grupa druga 26 uczestników. Razem więc kurs miał 89 uczestników, z których 82 ukończyło go z wynikiem pomyślnym. Oprócz miejscowych wykładowców na kursie wykładali fachowcy z Polski jak Jan Gawlas, Franciszek Jachnicki, Karol Stryja i Mieczysław Kosewski.

A k c j e o g ó l n o z w i ą z k o w e Z G P Z K O

Krajowa zabawa karnawałowa

Tradycyjna już akcja, Krajowa Zabawa Karnawałowa czyli po prostu b a l ZG PZKO oraz CZM-SMP odbył się w sali hotelu Piast w sobotę dnia 11 lutego 1950. Bawiono się doskonale.

Koncerty Chopinowskie

Drugą serię koncertów poświęconych muzyce Chopina wykonał jeden z największych współczesnych pianistów polskich, odtwórców Chopina, laureat IV Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego w 1949 r. w Warszawie - Władysław Kędra. Miał on już przybyć w minionym roku na te koncerty, ale rozkład zajęć nie pozwolił mu na to i dlatego koncertował teraz samodzielnie. Koncert był uzupełniany znowu prelekcją Stanisława Hadyny. Współwykonawcą koncertów tam, gdzie były do dyspozycji dwa fortepiany była p. Irena Myrdaczówna, profesor Państwowej Średniej Szkoły Muzycznej w Cieszynie.

Koncerty te odbyły się: w sobotę, dnia 11 marca 1950 w Domu Robotniczym w Bystrzycy, w niedzielę 12 marca w sali Czytelni w Jabłonkowie, we wtorek 14.3. w sali Hotelu Piast w Cz. Cieszynie, w piątek, 17.3. w Domu Robotniczym w Trzyńcu, w sobotę 18.3. w sali "Sokolovni" w Orłowej i 20 marca w Boguminie.

Pierwszy koncert Władysława Kędry odbył się już dnia 9 marca 1950 w teatrze Zd. Nejedlého w Ostrawie na akademii z okazji 3 rocznicy podpisania umowy czesko-polskiej. Wystąpił tu też solista Opery Śląskiej Paprocki oraz solistka tejże opery Stokowacka, poza tym ostrawska orkiestra symfoniczna, która odegrała poemat symfoniczny B. Smetany "Má vlast". /21/

Wystawa malarska SLA

W niedzielę, dnia 2 kwietnia 1950 o 9 godz. przed południem została otwarta w sali hotelu Piast wystawa malarska członków SLA, zawierająca ponad 100 eksponatów. Wystawiali swe prace: Władysław Cejnar, Józef Berger, Dominik Figurny, Gustaw Fierla, Władysław Pasz, Karol Piegza, Franciszek Świder, Paweł Zabyszczyński i Rudolf Żebrok.

Uroczystość otwarcia zagaik przewodniczący SLA Paweł Kubisz, następnie dłuższe przemówienie wygłosił prezes ZG PZKO Jan Pribula i konsul generalny inż. Stefan Wengierow. Poza tym obecni byli prezydent miasta Cieszyna ob. Smotrycki, dr Král z Ostrawy, insp. Jan Kotas w imieniu Powiatowego Komitetu Narodowego.

Program kulturalny wykonali: 10-letnia pianistka Gertruda Bury z Suchej Górnej zwycięzca w powiatowym Kole KTM oraz 14-letni skrzypek Stanisław Supik z Żyżbic.

Wystawa była otwarta do 11 kwietnia 1950. Ze względów technicznych nie można jej było zainstalować w innych ośrodkach naszego terenu. /22/

Polski wieczór literacki w Ostrawie

We wtorek, dnia 4 kwietnia 1950 odbył się z inicjatywy Towarzystwa Przyjaźni Czeskosłowacko-Polskiej w "Osvětové síni" w Ostrawie wieczór polskiej literatury z Cieszyńskiego. Wieczór zagaik dr Fr. Král, prezes Towarzystwa, potem krótki referat o osiągnięciach w dziedzinie literatury i sztuki polskiej na Śląsku Cieszyńskim wygłosił Paweł Kubisz. W drugiej części Henryk Jasiczek, Gustaw Przeczek i Paweł Kubisz odczytali fragmenty swych prac literackich. /23/

Krajowy Festyn PZKO w Cz. Cieszynie

Tradycyjny już Krajowy Festyn PZKO odbył się w niedzielę, dnia 16 lipca 1950 w parku Adama Sikory w Cz. Cieszynie. W barwnym pochodzie szły zespoły śpiewacze, grupy regionalne, grupy

w strojach śląskich i narodowych, członkowie ZG PZKO oraz CZM-SMP, goście z KNV, KPC, ONV, MNV, dzieci w strojach śląskich i krakowskich. Za najlepsze grupy z pochodów uzyskali wyróżnienie: brygada studentów "Jedność", SMP Jabłonków, SMP Stanisławice, SMP Lutynia Górna, kurs harcerski z Nawsia, SMP Nawsie, SMP Bystrzyca, SMP Kojkowice, SMP Łazy i SMP Piotrowice.

W parku witały gości festynowych piękne dekoracje wykonane według projektu A. Bartosza i artystów Świdra oraz Żebroka /również w ich wykonaniu/.

Przemówienie wstępne wygłosił prezes ZG PZKO Jan Pribula, po czym rezolucję do Czeskosłowackiego Komitetu Obronców Pokoju, potępiającą amerykańską napaść na Koreę odczytał sekretarz ZG PZKO Karol Rzyman. Rezolucję jednomyślnie uchwalono.

Po krótkim przemówieniu przedstawiciela KNV w Ostrawie tow. Hlaváča, przedstawicielki Czesk. Związku Kobiet, przedstawiciela PK KPC tow. Cieślara Pawła odbył się masowy występ połączonych chórów męskich mieszanych i męskich pod batutą Emanuela Guziura i Eugeniusza Fierli.

Chóry mieszane odśpiewały: 1/ Pieśń masowa: Przyszłości dzień, Złączone dłonie, Marsz młodzieży, Miliony rąk /z tow. orkiestry/, 2/ Pieśni na chór mieszany: Trzy pieśni Mroszczyka /Hej puście nas tu, Ja za wodą, Gorol ci ja/, Kasienka - Błatnera, Suita śląska - Łukowca /Drybek, Trojak/.

Chóry męskie odśpiewały: 1/ Hasło /Leć pieśni w dal/, 2/ Pieśń o ojczyźnie - Dunajewskiego i 3/ Marsz Mokotowa-Lachmana.

Po występie chórów w dalszym programie kulturalnym wystąpiły z pokazami tańców zespoły ZMP Goleiszów, SMP Lutynia Górna, SMP Jabłonków, SMP Sucha Górna.

Wieczorem zespół regionalny "Gorol" z Jabłonkowa wystawił widowisko ludowe pod tyt. "Wiesleli góralskie".

Ogłoszony przez organizatorów konkurs na najpiękniejszy strój śląski przyniósł również piękny plon. Nadobnych ślązaczek w stroju ludowym zebrała się znaczna gromadka tak, że komisja konkursowa miała sporo kłopotu z wytypowaniem najpiękniejszych. Ostatecznie wynik przedstawiał się następująco:

I nagroda	:	Drobiszowa Jadwiga z Żukowa Dolnego /damski rower/
II "	:	Arbterowa Anna z Cz. Cieszyna /serwis kawowy/
III "	:	Kolczykowa Maria z Trzyńca /śląska chusta jedwabna/

i dalszych 20 wyróżnień z nagrodami książkowymi.

Ponieważ pogoda dopisała bawiono się wesoło do późnych godzin wieczornych, nim ostatnimi pociągami rozjechano się do domów. /24/

Tydzień Oświaty

Tradycyjną już akcją zarządów powiatowych stał się "Dzień Oświaty" obchodzony w październiku każdego roku pod różnymi hasłami. Obecnie, kiedy powstał związek jednolity postanowiono dotychczasowy dzień zastąpić okresem dłuższym. Ogłoszono więc "Tydzień Oświaty" znów w tradycyjnym już miesiącu październiku. Z tej okazji wszystkie niemal Koła urządziły przynajmniej skromne zebranie, wieczór świetlicowy czy inne spotkanie. Na większą skalę obchodzono "Tydzień Oświaty" w następujących miejscowościach:

Bystrzyca. W piątek 13 października 1950 odbyła się wieczornica, w czasie której śpiewał pieśni śląskie chór pod batutą Władysława Cieślara, przemawiał kierownik świetlicy naucz. Pytlik, za ZG PZKO i SLA odczytał swój wiersz "Manifest" a Henryk Jasieczek zarecytował kilka swych wierszy. Poza tym recytowała Wanda Łyskówna wiersz Henryka Jasiczka "Człowiek z bezimiennego mogiły" i Broniewskiego "Pięćdziesięciu", śpiewał Witold Toman i Zofia Wanokówna przy akompaniamencie p. Anieli Halama.

Karwina II-Sowiniec. W Domu Robotniczym na Sowińcu odbyła się 22.10.1950 pokazowa świetlica z urozmaiconym programem.

Jabłonków. Dnia 15.10.1950 odbyła się wieczornica. Przemawiał prezes Koła dr Hanak, występował chór "Gorol" oraz zespół SMP Jabłonków, były recytacje itd.

Nowy Bogumin. Z okazji Tygodnia Oświaty otwarto nowy lokal świetlicowy w przybudówce do budynku polskiej szkoły. Obecnych ponad 60 członków.

Skrzeczów. Również otwarto dnia 21.10.1950 nowy lokal świetlicowy. Otwarcia dokonał prezes Koła ob. Guziur Maksymilian. Przedstawicielem ZG był tam Alfred Kocur.

Zabłocie. W niedzielę 22.10.1950 otwarto również nowy lokal świetlicowy. Za ZG tam była Helena Morżołówna, Karol Rzyman i Alfred Kocur. /25/

Koncert Grażyny Bacewiczówny

W środę, dnia 18 października wystąpiła ze swym koncertem skrzypcowym w Domu Ludowym w Trzynie światowej sławy polska skrzypaczka i kompozytorka, odznaczona państwową nagrodą muzyczną i orderem "Sztandar pracy". Koncert ten był właściwie na rychło zorganizowany przez Referat kultury Związków Zawodowych Huty Trzyniec na marginesie koncertów tej skrzypaczki w Czechosłowacji /Berno, Praga, Bratysława, Ostrawa/. /26/

Kolonie letnie

W roku 1950 ponownie referat opieki socjalnej przy ZG PZKO organizował kolonie letnie dla dzieci. Odbyły się znowu w dwu turnusach a to na naszym terenie w Oldrzychowicach /kierownik naucz. Pinkas - w pierwszym turnusie 67 dzieci/, Wędryni /kierownik naucz. Jan Harok, 108 chłopców/, Bystrzyca /kier. Wojnar Rudolf, 152 dziewcząt/, Jabłonków /kier. Kwiczala/ oraz kolonia lecznicza w Darkowie /naucz. Janiurek/. Poza naszym terenem na Śląsku Opawskim w Złotyńskich Horach /naucz. Suchanek Eugeniusz, 80 dziewcząt/, Mikulowie /Ludwik Kocur, 166 dziewcząt/, Jeseniku /p. Twardzikowa, 83 dziewcząt/.

ZG PZKO posiadał własny sprzęt kolonijny, własne przybory i potrzeby kuchenne, własne łóżka wraz z bielizną pościelową, kocami i materacami itd. Wszystko to zostało zafundowane z własnych środków finansowych, po części z pomocą darów z Polski za pośrednictwem konsulatu w Ostrawie. Przy organizowaniu kolonii letnich sekcja opieki socjalnej współpracowała z odpowiednimi organami opieki socjalnej przy Powiatowych Radach Narodowych. /27/

Akcja odczytowa

W okresie 9 miesięcy /od stycznia do września/ roku 1950 ogłoszono w terenie szereg referatów i odczytów na najróżnorodniejsze tematy. Oto najważniejsze z nich: 1. Droga do socjalizmu w CSR /3 wykł./, Iwan Miczurin /26/, Pięćdziesiątka - nasza droga

do socjalizmu /26/, Powstanie Niemieckiej Republiki Demokratycznej /18/, Spółdzielnia rolnicza /52/, Rozbudowa kraju ostrawskiego /48/, Nasze górnictwo /67/, Światowy tydzień młodzieży /28/, Polskie święto państwowe 22 lipca /20/, Co nam przypomina i do czego zobowiązuje podpisanie umowy polsko-radzieckiej /28/, Oszczędzanie i ludowe zakłady pieniężne /8/, W rocznicę podpisania czechosłowacko-polskiego układu o przyjaźni i wzajemnej pomocy /72/, Światowy tydzień kobiet /58/, W. I. Lenin - wielki myśliciel i wódz proletariatu /70/, Święto Pracy /5/, Święto Matki /7/, Dzień Oświaty /9/, O pracy związkowej /36/, Historia wychowania fizycznego /4/, Juliusz Słowacki /8/, Cele i zadania świetlicy /10". W sumie było to 603 wykładów.

Lokale związkowe /świetlicowe/

Jeśli chodzi o lokale związkowe przede wszystkim świetlicowe, to sytuacja stale jeszcze była niekorzystna. W r. 1950 korzystało z własnych świetlic czy też na stałe wynajętych lokali świetlicowych tylko 38 Kół. Ze wspólnych lokali w szkołach i gospodach korzystało w tym samym czasie 34 Kół. Dalszych zaś 18 Kół nie posiadało do swej dyspozycji żadnego stałego lokalu świetlicowego i dlatego wieczory świetlicowe, a tak samo próby zespołów czy inne zebrania, urządzano w różnych obiektach a nawet w prywatnych mieszkaniach.

Jak już wspomniano pracą świetlicową kierowała z ramienia ZG PZKO Centralna Komisja Oświatowa, której kierownikiem był początkowo ob. Jan Adamus. Pierwszym referentem świetlicowym przy ZG PZKO w roku 1950 była ob. Helena Morżołówna. W tym roku odbyły się 4 świetlice dla dzieci oraz 165 wieczorów świetlicowych dla dorosłych.

Praca zespołów tanecznych

W roku 1950 pracowały w terenie 24 zespoły taneczne, które wystąpiły 125 razy. Podstawowym repertuarem były tańce śląskie a obok nich tańce narodowe jak krakowiak, mazur, polonez, kujawiak ewentualnie oberek. Forma wykonania była różna, zwykle przystosowana do warunków scenicznych. Niektóre zespoły starały się je pokazywać bez specjalnego opracowania scenicznego jak np. Gorol, Olbrachciec czy początkowo zespół z Sibicy. Wielką zasługę w propagowaniu i wprowadzaniu do programów zespołów oryginalnych tańców śląskich mieli np. obywatele: Karpecki z Piosku, Ferfecki z Olbrachcic, Wacławikowa z Sibicy a przede wszystkim Ferdynand Król a później jeszcze inni.

Szatnia /kostiumeria/ teatralna PZKO

Dnia 16 maja 1950 otworzył ZG PZKO w Czeskim Cieszynie szatnię czyli kostiumerię teatralną, która miała wypożyczać zespołom szkolnym oraz związkowym potrzebne kostiumy i rekwizyty. Wypożyczała ona również stroje szkolnym i związkowym zespołom tanecznym. Naturalnie wypożyczano kostiumy i stroje także organizacjom innym, czeskim, bo była to jedyna na naszym terenie kostiumeria /dalsza była w Místku/. Wypożyczano wreszcie kostiumy i osobom prywatnym /np. w okresie karnawałowym/. Szatnia mieściła się w dawnym lokalu księgarni PZKO, która w międzyczasie uzyskała lepszy lokal bezpośrednio przy dworcu kolejowym.

Koncesje gastronomiczne

Na podstawie statutu związkowego, który przewidywał prowadzenie działalności gospodarczej oraz w związku z kształtującym się państwowym systemem gospodarczym ZG PZKO zdecydował się w r. 1950 przejąć wszystkie przedsiębiorstwa gastronomiczne, prowadzone dotąd w budynkach byłych polskich organizacji. Utworzono więc przy ZG PZKO dział gospodarczy, któremu podlegało 20 przedsiębiorstw a to: Czytelnia w Jabłonkowie, Dom Robotniczy w Bystrzycy, Czytelnia w Wędryni, Dom Robotniczy w Trzyńcu, Dom Robotniczy w Lesznej Dolnej, Dom Robotniczy w Ropicy, restauracja w "Parku Pokoju" /dawniej Park Adama Sikory/ w Cz. Cieszylinie, kawiarnia i restauracja hotelu "Piast" w Cz. Cieszylinie, Dom Robotniczy w Cierlicku Górnym, Dom PZKO /dawniej Dom Katolicki, po wojnie Towarzystwo/ w Stonawie, Dom Robotniczy w Karwinie na Sowińcu, Dom "Praca" w Karwinie II, Dom Polski im. Stalina w Karwinie I-Miasto /dawniej Frysztat/, Dom Robotniczy w Suchej Górnej, Dom Robotniczy w Olbrachcicach, schroniska turystyczne na Kozubowej i na Kozieńcu /od 1 lipca 1950/ pod Ostrem w Oldrzychowicach. Do tego działu włączono również obie księgarnie, w Cz. Cieszylinie i Karwinie II oraz kostiumerię teatralną w Cz. Cieszylinie.

Dział gospodarczy podlegał bezpośrednio Centralnej Komisji Gospodarczej przy Zarządzie Głównym PZKO.

Teatrzyk Lalek "Bajka" przy ZG PZKO

Dotychczasowy teatrzyk kukiełkowy "Bajka", który pracował pod kierownictwem Ferdynanda Króla przy Powiatowym Zarządzie PZKO w powiecie karwińskim, przeszedł po połączeniu się obu powiatów pod kierownictwo Zarządu Głównego PZKO jako zespół zawodowy. Wystawił on w r. 1950 trzy sztuki a to: sztukę Marii Kownackiej w opracowaniu Ferd. Króla "Władek rachmistrzem", Ferdynanda Króla "Jak to dzieci małe domek budowały" i również Ferdynanda Króla "O odwilży, iskierce i wiośnie". Odbyły się więc w r. 1950 trzy premiery i 98 dalszych występów z udziałem 11.974 dzieci i 1.847 osób dorosłych.

Komisja teatralna ZG PZKO

ZG PZKO powołał w r. 1950 do życia komisję teatralną, w skład której wchodził reżyserzy i aktywiści amatorskiego ruchu teatralnego. Jej prowadzenie powierzono ówczesnemu pracownikowi ZG ob. Władysławowi Niedobie. Członkami pierwszej komisji Teatralnej byli: Ema Jurzyca, Henryk Faja, Józef Gawlas, Leonard Guńka, Emil Hanzel, Tadeusz Chrzęszcz, Józef Kaleta, Albin Kulhanek, Brunon Socha i Adam Wawrosz.

Praca zespołów teatralnych była bardzo trudna ze względu na warunki lokalowe a głównie sceniczne. Brak było często podstawowego wyposażenia scenicznego, w wielu wypadkach wszystko robili sami aktorowie. Pomimo tych trudnych warunków odbyło się w 1950 roku 95 premier sztuk całowieczorowych oraz 34 premier sztuk jednoaktowych i 83 powtórzeń /repryz/ sztuk całowieczorowych oraz 12 powtórzeń sztuk jednoaktowych. Czynnych było w teatrze 69 zespołów teatralnych, które dały łącznie w r. 1950 ogółem 224 przedstawień. W zespołach tych pracowało 1.061 aktywnych członków-amatorów.

Nowe Koła PZKO

Dnia 22 stycznia 1950 zostało założone Koło PZKO w Zawadzie, w powiecie karwińskim.

Dnia 9 maja 1950 założono Koło w Ostrawie. Prezesem Koła został wybrany ob. Wilczyński.

I n n e w a ż n e a k c j e i i m p r a z y

Konferencja oświatowa w Cz. Cieszynie

Referat szkolnictwa i oświaty przy KNV w Ostrawie zorganizował w dniach 6 i 7 lutego 1950 w Cz. Cieszynie Krajową Konferencję Oświatową. Wzięli w niej udział delegaci wszystkich instytucji oświatowych w kraju ostrawskim, przedstawiciele władz i Związków Zawodowych, szkolnictwa, powiatowi inspektorzy oświatowi i bibliotekarze. Program konferencji zawierał referat na temat rozbudowy Kraju Ostrawskiego, referat przedstawiciela PZKO na temat pracy świetlicowej /Jan Adamus/, referat krajowego referenta Fr. Cimmera o T.G. Masaryku, ustalenie planu działania na polu kultury na rok 1950, sprawozdanie z czynności bibliotek itd. W poniedziałek, dnia 6 lutego wieczorem uczestnicy konferencji wzięli udział w wieczorze świetlicowym, zorganizowanym przez PZKO i SMP w Trzyńcu. Gościem wieczoru był również konsul gener. inż. Stefan Wengierow. /28/

Akademia w Karwinie

W niedzielę, dnia 12 marca 1950 w sali domu Praca w Karwinie II odbyła się uroczysta akademie z okazji 3 rocznicy podpisania umowy czesko-polskiej, zorganizowana przez Miejscową Radę Oświatową w porozumieniu z PZKO. Program wypełniły: Połączone chóry "Smetana" i "Echo" - hymny - czesko-słowacki i polski /przy czym polski hymn śpiewał tylko chór "Echo"/ oraz kilka dalszych pieśni, przemówienie okolicznościowe insp. szkolny tow. Kaloč, występ chóru mieszanego CZM-SMP Karwina-Nowy Jork, referat prof. Józefa Niemca na temat układu czesko-polskiego, zbiorowa recytacja "Siuta pokoju" Tadeusza Marka w wykonaniu zespołu gimnazjum polskiego z Orłowej pod kierownictwem prof. Emila Jędrzejczyka, występ grupy tanecznej z Górnej Lutyni pod kierownictwem Ferdynanda Króla /tańce góralskie/. Impreza była udana, frekwencja wystarczająca. /29/

Święto Góralskie w Jabłonkowie

Tradycyjne święto podbeskidzkiego folkloru odbyło się w niedzielę, dnia 2 lipca 1950 w Jabłonkowie. W programie był barwny pochód do lasu miejskiego, gdzie gości powitał pieśnią pod tyt. "Z pieśnią do was idziemy". Przemówienie za ZG PZKO wygłosił Henryk Jasiczek. Przemówił także konsul gen. inż. Wengierow, który ofiarował zespołowi "Gorol" kilka brucelików do stroju góralskiego.

Gośćmi święta byli oprócz już wymienionych nowy konsul RP w Ostrawie ob. Peterek, redaktor Trybuny Robotniczej z Katowic i Ekspresu Wieczornego Warszawy oraz bardzo rzadki gość aż z Australii, Polak, członek Australijskiego Komitetu Obrońców Pokoju.

W programie występowały gościnnie zespoły regionalne z Ustrońa, Wisły, Istebnej oraz grupa z Cieszyna.

W Święcie Góralskim wzięło udział ponad 5 tysięcy obywateli.

Święto Manifestu Lipcowego

Z okazji 6 rocznicy ogłoszenia przez Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego historycznego "Manifestu Lipcowego" z dnia 22 lipca 1944, czyli z okazji święta państwowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, odbył się szereg oficjalnych uroczystości dla uczczenia tego święta.

Cykl tych uroczystości zagałę przemówienie ambasadora RP w Pradze Wiktora Grosza przed mikrofonem praskiej rozgłośni. Najważniejsze z nich odbyły się w miejscowościach:

Trzyniec: Była to uroczysta wieczornica, na której przemawiał przewodniczący ONV w Cz. Cieszyńie dr. Němec, poseł do Zgromadzenia Narodowego Paweł Trombik. Program kulturalny wykonały zespoły młodzieży trzynieckiej i leszniańskiej. Sala Domu Ludowego nie była jednak zapełniona.

Cz. Cieszyń: Również uroczysta wieczornica w sali hotelu Píast. Po hymnach państwowych przemawiał przewodniczący Pow. Kom. Wyk. Frontu Narod. tow. Tvardík a w języku polskim red. Henryk Jasiczek. Program wykonały zespoły studenckiej "Jedności" oraz studentów czeskich i polskich.

Jabłonków: W sali ratuszowej przemówił przedstawiciel Miejskowego Komitetu Wykonawczego Frontu Narodowego oraz w j. polskim za Pow. Kom. KPC tow. Paweł Cieślak. Program w wykonaniu zespołu regionalnego "Gorol" oraz działwy z kolonii wakacyjnej w Jabłonkowie.

Karwina: Uroczystość dnia 21 lipca w sali domu Praca. Przemówienia wygłosili: w j. czeskim przedstawiciel MNV tow. Skuta, w j. polskim za ZG PZKO Jan Pribula. Program kulturalny wykonały zespoły: chór mieszany CZM - SMP Karwina-Nowy Jork, zespół taneczny CZM - SMP Skrzeczów /tańce narodowe/, wojskowa grupa mandolinistów i tancerzy.

Orłowa: W sali Domu Robotniczego. Przemawiał przedstawiciel Pow. Kom. Wyk. Frontu Narodowego tow. Šimčík, przewodniczący Miejskiego Kom. Wyk. FN tow. Fajkus, w j. polskim o znaczeniu Manifestu Lipcowego Adolf Kubeczka. Program wykonali: chór mieszany CZM - SMP Łazy, chór męski Hasło Orłowa, recytacje polska i czeska, kwartet kameralny "Siuta polska", taniec zespołu Szkoły Gospodarczej w Orłowej.

Bogumin: W dniu 28.7.1950 w Domu Kultury. Przemówienia: w j. czeskim naucz. Huser, w j. polskim kierownik Alfred Kocur. Program: zespół mandolinistów, czeskie pieśni z akom. gitary, recytacje, zespół taneczny z Górnej Lutyni, piosenkarz Błanik z akompaniamentem akordeonu. Na sali nie było oficjalnych przedstawicieli MNV i MK FN. /31/

Jubileusz Domu Polskiego w Ostrawie

Dnia 23 lipca 1950 zebrali się Polacy z Ostrawy i okolicy, by uroczystie obchodzić 50 rocznicę powstania Domu Polskiego w Ostrawie. Powstał on z drobnych składek robotników, hutników, górników, koksiarzy i rzemieślników oraz inteligencji. Służył jako ośrodek pracy społecznej, jedyny w okresie międzywojennym dla wszystkich miejscowych polskich organizacji /partia socjalistyczna, harcerstwo, "Siła", Związek Szkolny itd/.

Akademie zagaik o 10 godz. chór męski Hasło z Orłowej, w programie wystąpił zespół taneczny CZM - SMP z Lutyni Górnej, były również recytacje i występy solowe. Po południu odbył się koncert i festyn ogrodowy. /32/

"Dzień Górnika" w Karwinie

Tegoroczny tradycyjny już "Dzień Górnika" odbył się w Karwinie przy współudziale polskich zespołów, które popisywały się przed licznie zgromadzoną bracią górniczą i zacnymi gośćmi między innymi prezydentem państwa Kl. Gottwaldem i jego małżonką Martą Gottwaldową, członkami rządu i przedstawicielami państw ludowo-demokratycznych. Dzień Górnika odbywał się pod hasłem "Kraj śląsko-ostrowski jest stalowym sercem republiki - a węgiel krwią tego serca".

W obchodach tych brały udział następujące polskie zespoły: 1/ zespół regionalny PZKO Gorol z Jabłonkowa, 2/ chór mieszany CZM - SMP Łazy, 3/ chór mieszany i męski CZM - SMP Stonawa, 4/ chór mieszany CZM - SMP Karwina-Nowy Jork, 5/ zespół taneczny CZM - SMP Lutynia Górna, 6/ zespół taneczny CZM - SMP Bystrzyca, 7/ zespół taneczny polskiej szkoły średniej z Czes. Cieszyna. /33/

Brygada kulturalna SLA

W dniu 25 lipca 1950 odbyła się "pierwsza brygada kulturalna" członków SLA. Brali w niej udział: śpiewak Toman, pianistka Aniela Halamowa, recytatorka /także śpiew/ Wanda Łyskówna, pisarz Paweł Kubisz.

Następnego dnia odbyła się podobna impreza w Karwinie na Sowińcu /26.7.1950/, w której wzięli udział: Fierlanka, Toman, Wanokówna, Halamowa, Kubisz, Łyskówna, Jasiczek.

Dnia 27.7.1950 ta sama akcja odbyła się również w Karwinie ale w Nowym Jorku. Do wykonawców dołączył się Walter Kamiński z grą na akordeonie. Akcja odbyła się w sali hotelu Urger.

Czwarta "brygada kulturalna" urządzona została w czeskokoczyńskiej Akademii Handlowej dla młodzieży czeskiej, będącej na naszym terenie na pracach w ramach pomocy rolnictwu, hutnictwu czy górnictwu. Była to młodzież czeska z Místku, Příbora itd i nasza młodzież ze studenckiej "Jedności". Wykonawcami programu byli: Fierlanka, Halamowa, Jasiczek, Kubisz, Toman, Łyskówna. Oprócz tego w programie wystąpił chór młodzieży z Příbora oraz trio również z Příbora.

Piąty raz wystąpiła "brygada" w Darkowie, we wtorek dnia 1 sierpnia w Domu Robotniczym w składzie "Fierlanka, Halamowa, Kubisz, Łyskówna i Władysław Niedoba, gawędziarz z "Gorola". /34/

Jubileusze chórów

W r. 1950 obchodził jubileusz 30-lecia pracy śpiewaczej chór męski "Echo" z Karwiny II przy współudziale chórów męskich "Harfa" z Cz. Cieszyna oraz "Hejnał" z Suchej Dolnej.

Jubileusz 40-lecia pracy śpiewaczej obchodził również chór mieszany w Rychwałdzie. Do najstarszych śpiewaków należeli: Rudolf Siwek - dyrygent, Franciszka Michałkowa i Gabriel Brak /40 lat pracy w zespole/, Adela Siwkowa /35 lat/ oraz Józef Chmiel /30 lat/.

H r o n o w

W miejscowości Hronow koło miasta Nachodu, w miejscu urodzenia wielkiego powieściopisarza czeskiego Alojzego Jiráska każdego roku odbywał się przegląd twórczości ludowej. Reprezentowane tam były w tych uroczystościach grupy regionalne wszystkich części naszego państwa. W tym roku 1950, na zaproszenie Komitetu obchodu uroczystości hronowskich, występowała tam również grupa taneczna CZM-SMP z Lutyni Górnej pod kierownictwem Ferdynanda Króla. Reprezentowała ona kraj ostrawski. Odtńczyła ona tańce polskie z przyspiewkami. Szczególne uznanie za ten występ złożył grupie minister szkolnictwa prof. dr Zdeněk Nejedlý podkreślając, że występ młodych polskich tancerzy należał do najwartościowszych punktów obchodów hronowskich w tym roku. /35/

Występy Teatru Bielskiego

Również w r. 1950 w ramach współpracy i wymiany programów z Divadlem Těšínského Slezska z Cz. Cieszyna gościł na naszym terenie zespół Państwowego Teatru z Bielska. Były to występy:

Sztuki Andrzeja Uspięńskiego pt. " P r z y j a c i e l e ", którą Teatr Bielski odegrał w Karwinie w domu Praca /30.1.1950/, Olbrachcicach w Domu Robotniczym /1.2.1950/, Bystrzycy w Domu Robotniczym /2.2.1950/, Jabłonkowie /3.2.1950/.

Sztuki Dybowskiego z muzyką, śpiewami i tańcami pt. " Z a - p o r a " w piątek, 10 marca 1950 /w ramach obchodów 3 rocznicy umowy czesko-polskiej/ w hotelu Piast w Cz. Cieszynie, dalej w sobotę, 11.3.1950 w Trzyńcu oraz w Bohuminie /sala Domu Kultury/ w niedzielę dnia 12 marca 1950.

Dramatu klasycznego Ostrowskiego "Grzesznicy bez winy" gdzie w tytułowej roli grała jedna z najlepszych artystek scenicznych i filmowych Polski Maria Malicka. Jej partnerem był dyrektor teatru bielskiego Aleksander Gassowski. Dramat ten odegrało we wtorek, 24.10.1950 w Karwinie II /dom Praca/, w środę w Ostrowie /25.10.1950/, we czwartek 26.10.1950 w Karwinie I-Frysztacie, w piątek 27.10.1950 w Orłowej /sala Sokolowni/ oraz w sobotę dnia 28.10.1950 w Nawsiu /w sali ob. Mrózka/. /36/

Polskie audycje w rozgłośni Ostrawa

W dniu 1 lipca 1950 nastąpiło uroczyste otwarcie polskich audycji w ostrawskiej rozgłośni Radia czeskosłowackiego. Aktu otwarcia dokonali: referent KNV Fr. Cimmer oraz poseł Paweł Trombik.

Audycje polskie nadawane są na fali długiej 1.103 m codziennie o godz. 15.45 i trwają 10 minut. Oprócz tego w soboty o tej samej porze nadają się audycje dłuższe z życia polskich organizacji, społeczeństwa, młodzieży, z życia świetlicowego.

W ten sposób zyskała ludność polska na naszym terenie dalszy czynnik kulturo-twórczy oraz informacyjny. Redaktorem polskich audycji został Bolesław Duława ze Stonawy. /37/

Z ż y c i a i n n y c h o r g a n i z a c j i

III Zjazd Powiatowy CZM-SMP w Cz. Cieszynie

Odbył się on w niedzielę dnia 5 marca 1950 w sali hotelu Piast. Program kulturalny wypełnił chór mieszany z Olbrachcic i młodzież polskiego gimnazjum w Cz. Cieszynie. Gośćmi byli: za ZG PZKO tow. Karol Rzymen, za Polską Radę Sokoła tow. Józef Wantuła, konsul gen. RP inż. Stefan Wengierow, za Pow. Kom. Wyk. FN tow. Kaminsky. Zjazd zagajał i prowadził prezes inż. Morcinek. Obecnych było 132 delegatów. Wybrano nowy zarząd powiatowy w składzie :

Prezes	Staniek Wilhelm, hutnik, Końska
I wiceprezes	Morcinek Paweł, inżynier, Trzyniec
II wiceprezes	Aszer Brunon, hutnik, Trzyniec
Sekretarz	Łabaj Jan, urzędnik, Trzyniec
Zastępca sekretarza	Koziołek Jan, urzędnik, Końska
Skarbnik	Szlauer Jan, urzędnik, Trzyniec /38/ oraz dalszych członków zarządu.

III Zjazd Powiatowy CZM-SMP w Karwinie

Odbył się w niedzielę, dnia 12 marca 1950 w sali domu Praca w Karwinie II. Obecni byli na nim delegaci 32 grup polskich CZM-SMP.

Gośćmi byli: konsul gen. inż. Stefan Wengierow, przedstawiciele Centralnego, Krajowego i Powiatowego Zarządu CZM, krajowy sekretarz KPC tow. Spuk, przedstawiciel ONV tow. Hrabiec Henryk, za MNV Karwina tow. W. Müller, przedst. PZ CZM-SMP w Cz. Cieszynie Wilhelm Staniek, delegat spółdzielni Jednota-Jedność tow. Kazik i inni. Program kulturalny wykonali połączone chóry mieszane Karwiny 2-Nowego Jorku oraz Łazów. Zjazd zagajał i prowadził prezes Władysław Palowski. Nowym prezesem zarządu powiatowego wybrano Ernesta Sembola, nauczyciela w Karwinie.

Konkurs Twórczości Młodzieży

W tej tradycyjnej już imprezie młodzieżowej wzięły gremialnie udział również w tym roku zespoły polskie. Powiatowe popisy i eliminacje odbyły się w dniach od 27.3. do 2.4.1950, eliminacje krajowe w czasie od 11 do 20 kwietnia 1950.

Wyniki eliminacji krajowych przedstawiają się następująco:

- 1/ w śpiewie: a/ zespoły: 1/ Chór mieszany SMP Łazy, 2/ Chór mieszany SMP Stonawa, 3/ Chór mieszany SMP Trzyniec
b/ śpiew solowy: 1/ Wanda Wronkowa /Trzyniec/, 2/ Tadeusz Siwek /Rychwałd/, 3/ Maria Jeżowiczówna /Jabłonków/, 4/ Maria Janeczówna /Sucha Górna/ oraz duet Wronkowa-Jeżowiczówna.
- 2/ w grze na fortepianie: 1/ Tadeusz Myrdacz /Trzyniec/, 2/ Aniela Halamowa /Żuków Górny/, 3/ Marta Palowska /Sucha Górna/.
- 3/ w grze na skrzypcach: 1/ Stanisław Supik /Łyżbice/, 2/ Karol Jaworek /Błędowice Dolne/, 3/ Bronisław Kalina /Olbrachcice/.
- 4/ w tańcu: 1/ Polska Szkoła Średnia w Cz. Cieszynie 2/ SMP Bystrzyca,
- 5/ w recytacji solowej: 1/ Helena Macoszkówna /Jabłonków/, 2/ Stefan Wygrys /Stonawa/, 3/ Wanda Konieczna /pol. gimn. Orłowa/, 4/ Bronisław Firla /Sucha Górna/, 5/ Wanda Łyskówna /Jabłonków/

W eliminacjach finałowych, które odbyły się w Bernie nasi uczestnicy uzyskali następujące lokaty :

Stanisław Supik /pol.szk.śred.Cz.Cieszyn/ - skrzypce 8 miejsce,
Maryla Janeczkówna /pol.szk. Sucha Górna/ śpiew solowy - 6 miejsce,
Helena Macoszkówna /pol.szk.śr.Jabłonków/ recytacja - rewelacja
popisów, utworzone dla niej klasę "specjalną"
/bo I miejsce było za mało/

Zespół taneczny pol. szk.śred. Cz. Cieszyn /tańce śląskie -
kier. naucz. Anna Bockówna /1 miejsce - mistrz
republiki/. /39/

Walny Zjazd Polskiej Rady Sokoła

W niedzielę, dnia 5 marca 1950 w sali hotelu Piast w Cz. Cieszynie odbył się Walny Zjazd Polskiej Rady Sokoła. Po raz pierwszy w historii rozwoju polskiego sportu w CSR zeszli się polscy sportowcy, ażeby wspólnie manifestować na cześć zjednoczonej kultury fizycznej w CSR, które dało polskim sportowcom pełną gwarancję pracy w kierunku umasowienia i upowszechnienia sportu w naszym terenie. Polska Rada Sokoła pracuje bowiem jako 12 samodzielny powiat sokolski Kraju Ostrawskiego. Zrzesza dotychczas 31 miejscowych oddziałów Sokoła z 3.012 członkami /pracuje oddzielnie 186 różnych sekcji/.

Na Zjazd przyjechało ponad 150 delegatów polskich oddziałów oraz liczni goście, przedstawiciele władz państwowych, partyjnych i sokolskich.

Program kulturalny wykonały zespoły harcerskie.

Sprawozdanie z dotychczasowych osiągnięć podał Józef Wantuła z Bystrzycy, referat ideowy wygłosił prof. Władysław Palowski z Bogumina. Po dyskusji uchwalono, że polscy sportowcy będą się do siebie zwracali przez "bracie" czy "siostró" a pozdrowieniem sportowym będzie "Cześć".

Nowym prezesem PRS wybrano jednogłośnie dr Jana Kuboka, lekarza z Karwiny, długoletniego prezesa PKS Polonia w Karwinie. Wiceprezesami zostali wybrani Jan Michalik z Bogumina i Anna Bockówna ze "Zryw" Cz. Cieszyn. Sekretarzem został J. Berek z "Grónia" Bystrzyca, naczelnikiem wych. fiz. Gustaw Tacina ze "Siły" Trzyniec, referentem oświatowym prof. Władysław Palowski z "Ruchu" Bogumina. /40/

Powiatowe Dni Wychowania Fizycznego

Polska Rada Sokoła urządza kilka akcji, wśród których na pierwszy plan wybijają się "Dni Wychowania Fizycznego".

Takie "Powiatowe Dni Wychowania Fizycznego" odbyły się w Karwinie II dnia 10 i 11 czerwca 1950 na boisku S. Polonia. Piękny pochód wyruszył od domu "Praca" na boisko Polonii, gdzie odbyły się rozgrywki finałowe gier sportowych, popisy gimnastyczne szkół pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia, ćwiczenia gimnastyczne przewidziane do TOZ /Tyršův odznak zdatnosti/ itd. Po 20 godz. nastąpił powrót do domu Praca, gdzie bawiono się w dalszym ciągu a popisywali się zwycięzcy tegorocznego KTM oraz chóry SMP. /41/

Krajowe Dni Wychowania Fizycznego w Ostrawie

W ramach Krajowych Dni Wychowania Fizycznego, które odbywały się w Ostrawie polska grupa wykonała dnia 24 czerwca 1950 popis gimnastyczny kompozycji prof. Władysława Palowskiego i prof. Eugeniusza Fierli /muzyka/. Popis ten uznano jako jeden z najlepszych.

Z naszych szkół

Krajowe odznaczenie szkoły

Z okazji 5 rocznicy wyzwolenia Czechosłowacji Prezydium Krajowej Rady Narodowej w Ostrawie przyznawała nagrody w dziedzinie kultury różnym pracownikom kulturalnym.

Między innymi również gronu nauczycielskiemu polskiej szkoły średniej w Stónawie przyznano krajową nagrodę za działalność w dziedzinie wychowania szkolnego, za wzorową współpracę w dziele budowania nowej szkoły socjalistycznej. /42/

Tłumaczenie podręczników szkolnych

Polskie szkoły nie posiadały jeszcze dotąd polskich podręczników. Władze szkolne postanowiły więc rozpocząć ich wydawanie. Miały to być w zasadzie tłumaczenia czeskich podręczników /dla szkół czeskich/ z małymi jedynie odchyleniami z wyjątkiem podręczników do j. polskiego, które trzeba było opracować na nowo.

Od dnia 1 sierpnia 1950 pracowali w schronisku na Kozubowej nauczyciele polscy, ochotnicy, którzy zgodzili się na tłumaczyć tych podręczników względnie do opracowania tekstów próbnych do języka polskiego. /43/

Wynik wpisów szkolnych

Wpisy na rok szkolny odbyły się w atmosferze pożądanego spokoju. Wynik wpisów na nowy rok szkolny 1950/51 przedstawia się sumarycznie następująco :

Powiat	klas	różnica	uczniów	różnica
<u>I Szkoły ludowe</u>				
Czeski Cieszyn . .	102	- 3	2.966	- 220
Karwina . . .	79	+ 10	2.333	+ 107
Ostrawa	7	+ 1	176	- 6
Ogółem szkoły ludowe	188	+ 8	5.475	- 119
<u>II Szkoły średnie</u>				
Czeski Cieszyn . .	51	+ 14	1.636	+ 299
Karwina	39	+ 5	1.285	+ 83
Ogółem szkoły średnie	90	+ 19	2.921	+ 382
<u>xZ e s t a w i e n i e</u>				
Szkoły ludowe . .	188	+ 8	5.475	- 119
Szkoły średnie . .	90	+ 19	2.921	+ 382
Ogółem w szkołach ogólnokształc.	278	+ 27	8.396	+ 263

W szkołach III stopnia /selekcyjnych/ wpisy dały następujące wyniki:

Wyższa Szkoła Gospodarcza /Akademia Handlowa/ Cz.Cieszyn	63	uczn.
Dwuletnia Szkoła Gospodarcza /handlowa/ Orłowa	62	"
Polskie gimnazjum realne w Cz. Cieszyńce	125	"
Polskie gimnazjum realne w Orłowej	133	"

Ogółem w szkołach selekcyjnych 383 "

/44/

R ó ż n e d a l s z e n o t a t k i

Nowy ambasador RP w Pradze

W dniu 28 marca 1950 objął urzędowanie w Pradze nowy ambasador Rzeczypospolitej Polskiej Wiktor Grosz. Urodził się on w 1907 r. w Warszawie, był członkiem Związku Patriotów Polskich w Związku Radzieckim i żołnierzem Pierwszej Armii Wojska Polskiego, która się tworzyła również na terenie Związku Radzieckiego.

/A5/

Nowy konsul RP w Ostrawie

W dniu 1 września 1950 objął placówkę konsularną w Ostrawie nowy konsul ob. W. Paterek, ponieważ dotychczasowy konsul generalny inż. Stefan Wengierow, opuścił w tym dniu Ostrawę odchodząc na nowe stanowisko w Polsce. Nasza ludność i związki straciła w nim swego doradcę, opiekuna i orędownika, który posiada wielkie zasługi w dotychczasowym rozwoju naszego społeczeństwa polskiego. /46/

III Międzynarodowy wyścig kolarski "Warszawa-Praga"

Zaczął się dnia 30 kwietnia w Warszawie, cała trasa wynosiła 1.479 km a podzielona była na 9 etapów. Udział brały: Albania, Anglia, Bułgaria, Czechosłowacja, Dania, Finlandia, Francja, Niemiecka Republika Demokratyczna, Polska, Polonia Zagraniczna /francuska/, Rumunia, Węgry i Triest, razem 13 państw. Zakończył się w dniu 9 maja w Pradze w Dniu Zwycięstwa.

Przez Cieszyn przejeżdżali kolarze 4 maja 1950, po czym mieli jeden dzień przerwy i dnia 6 maja nastąpił start do VI etapu Cieszyn-Gottwaldów.

W Cieszyńce na rynku odbyła się wielka manifestacja pokojowa. Na trybunie byli: wojewoda śląsko-dąbrowski Jaszcuk, wicewojewoda, sekr. woj. PZPR Olszewski, konsul CSR w Polsce Andreas, wicekonsul RP z Ostrawy Zembrzuski, przewodniczący KNV w Ostrawie Matysek, ref. oświat. KNV Fr. Cimmer, ref. bezpiecz. KNV dr Majvald, przewodniczący ONV Cz. Cieszyn dr Němec, przewodniczący Pow. Kom. KPC tow. Paweł Cieślak, sekret. pow. KPC tow. Tvardik, przew. MNV Cz. Cieszyn tow. Kulendik oraz delegacje 13 państw biorących udział w gigantycznym wyścigu pokoju.

III wyścig wygrał w klasyfikacji indywidualnej: 1/ Embotd /Dania/, 2/ Kłębiński Bron. /Polska/, 3/ Růžička /CSR/, 4/ Veselý /CSR/, 5/ Niulescu /Rumunia/, 6/ Vida /Węgry/, 7/ Ostves /Węgry/, 8/ Dimov /Bułgaria/, 9/ Serc /Węgry/, 10/ Sandu /Rumunia/.

W klasyfikacji drużynowej kolejność była następująca :
1/ Czechosłowacja /czas 129, 42, 52 godz./, 2/ Dania,
3/ Rumunia, 4/ Węgry, 5/ Polska, 6/ Bułgaria, 7/ Polonia
francuska, 8/ Niem. Rep. Demokrat., 9/ Francja, 10/ Fin-
landia, 11/ Triest.

Na trasie wyścigu odpadło 20 zawodników. / 47/

Głos Ludu

Pozostał on nadal jedynym pismem docierającym do lud-
ności polskiej trzy razy w tygodniu. Nie wydawał już dodat-
ku "Szyndziół" ponieważ sprawy poświęcone sprawom społecz-
nym, kulturze i sztuce przejął miesięcznik "Zwrot".

W r. 1950 redakcja Głosu Ludu wydała również dodatek
poświęcony tym razem rolnikom pod nazwą "Postępowy rolnik"
/nr 1 wtorek 5.9.1950/.

Ogólna charakterystyka roku 1950

Rok 1950 był rokiem raczej spokojnym /poza wojennym
konfliktem w Korei/ również w naszym życiu państwowym
a zarazem i w naszym związkowym życiu. Najważniejszym jego
zdarzeniem był bezsprzecznie Zjazd Krajowy PZKO, który
rozpoczął pracę nową jednolitą na całym terenie. Przejawiło
się to przede wszystkim w rozwiązywaniu problemów admini-
stracyjnych, organizacyjnych i w realizacji uchwał I Zjazdu
na każdym polu.

WYKAZ DOKUMENTACJI - ROK 1950
oo

1. Głos Ludu, nr 4 z 8.1.1950, str. 1-2
2. Głos Ludu, nr 7 z 15.1.1950, str. 1
3. Głos Ludu, nr 8 z 17.1.1950, str. 1
4. Głos Ludu, nr 3 z 5.1.1950, str. 2; nr 77 z 6.7.1950 str. 1
5. Głos Ludu, nr 127 z 2.11.1950, str. 1
6. Głos Ludu, nr 134 z 17.11.1949; nr 138 z 27.11.1949;
nr 1 z 1.1.1950, str. 3
7. Głos Ludu, nr 21 z 16.2.1950, str. 1; nr 126 z 29.10.1950
str. 1
8. Głos Ludu, nr 50 z 27.4.1950, str. 1
9. Głos Ludu, nr 67 z 11.6.1950, str. 1; nr 87 z 30.7.1950,
str. 1
10. Głos Ludu, nr 41 z 4.4.1950, str. 1
11. Głos Ludu, nr 68 z 13.6.1950, str. 1
12. Głos Ludu, nr 14 z 31.1.1950, str. 1
13. Głos Ludu, nr 34 z 19.3.1950, str.1; 41 z 4.4.1950, str. 1;
63 z 1.6.1950 str. 1.
14. Głos Ludu, nr 95 z 17.8.1950, str. 1
15. Głos Ludu, nr 121 z 17.10.1950, str. 1
16. Głos Ludu, nr 132 z 14.11.1950, str. 1; 134 z 19.11.1950,
str. 1; 137 z 26.11.1950, str. 1; 149 z 24.12.50,
str. 1-2
17. Głos Ludu, nr 82 z 18.7.1950, str. 1
18. Głos Ludu, nr 26 z 28.2.1950, str. 1; Zwrot 1950, nr 3
/marzec/ str. 12-14
19. Głos Ludu, nr 26 z 28.2.1950, str. 1; nr 35 z 21.3.1950,
str. 3; Monografia PZKO, str. 43
20. Głos Ludu, nr 91 z 8.8.1950, str. 3; nr 93 z 13.8.1950,
str. 3; 98 z 24.8.1950, str. 3; nr 100 z 29.8.50,
str. 3; nr 115 z 3.10.1950 str. 3;
Zwrot 1950, nr 8 /sierpień/ str. 13 i 14
21. Głos Ludu, nr 29 z 7.3.1950, str. 3; nr 30 z 9.3.1950,
str. 3; Zwrot 1950, nr 3 /marzec/ str. 10
22. Głos Ludu, nr 41 z 4.4.1950, str.4; Zwrot 1950, nr 3
/marzec/ str. 5-6 oraz nr 4 /kwiecień/
str. 4-8

23. Głos Ludu, nr 42 z 6.4.1950, str. 3
 24. Głos Ludu, nr 53 z 7.5.1950, str. 3; 79 z 11.7.1950, str. 3;
83 z 20.7.1950, str. 3; nr 85 z 25.7.1950, str. 3
 25. Głos Ludu, nr 122 z 19.10.1950, str. 3; nr 123 z 22.10.1950,
str. 3
 26. Głos Ludu, nr 121 z 27.10.1950 str. 3; Zwrot 1950, nr 11
/listopad/, str. 9
 27. Głos Ludu, nr 82 z 18.7.1950, str. 3
 28. Głos Ludu, nr 16 z 5.2.1950, str. 2; nr 19 z 12.2.1950,
str. 1
 29. Głos Ludu, nr 33 z 16.3.1950, str. 3
 30. Głos Ludu, nr 77 z 6.7.1950, str. 3; Zwrot 1950, nr 7 /lipiec/
str. 9
 31. Głos Ludu, nr 85 z 25.7.1950, str. 1-2; nr 87 z 30.7.1950,
str. 2
 32. Głos Ludu, nr 83 z 20.7.1950, str. 3
 33. Głos Ludu, nr 103 z 5.9.1950, str. 2; nr 106 z 12.9.1950,
str. 1
 34. Głos Ludu, nr 86 z 30.7.1950, str. 3; 88 z 1.8.1950,
str. 3; 89 z 3.8.1950, str. 3
 35. Głos Ludu, nr 101 z 31.8.1950, str. 3; 102 z 3.9.1950,
str. 3
 36. Głos Ludu, nr 29 z 7.3.1950, str. 3; 123 z 22.10.1950,
str. 3; 128 z 5.11.1950, str 3;
Zwrot 1950, nr 3 /marzec/ str. 10
 37. Głos Ludu, nr 78 z 9.7.1950, str. 3
 38. Głos Ludu, nr 29 z 7.3.1950, str. 1, 3
 39. Głos Ludu, nr 76 z 2.7.1950, str. 5; Zwrot 1950 nr 7
/lipiec/ str. 14
 40. Głos Ludu, nr 27 z 2.3.1950, str. 4; nr 30 z 9.3.1950,
str. 4
 41. Głos Ludu, nr 67 z 11.6.1950, str. 4; 68 z 13.6.1950,
str. 4
 42. Głos Ludu, nr 53 z 7.5.1950 str. 3
 43. Głos Ludu, nr 87 z 30.7.1950 str 3
 44. Głos Ludu, nr 89 z 3.8.1950 str. 3
 45. Głos Ludu, nr 39 z 30.3.1950 str. 1
 46. Głos Ludu, nr 104 z 7.9.1950 str. 1
 47. Głos Ludu, nr 5 z 30.4.1950, str 7; 55 z 11.5.1950, str. 4
- Rocznik "Głosu Ludu" 1950 znajduje się w archiwum ZG PZKO w Cz.C.